

10 ANI DE TRANSFORMĂRI ȘI REALIZĂRI ALE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI MILITAR UNIVERSITAR SIBIAN

Col.prof.univ.dr. Alexandru BABOȘ

Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu“ din Sibiu este succesoarea și continuatoarea tradițiilor primei școli militare de ofițeri, al cărei act de naștere îl constituie Porunca Domnească nr. 36 din 13 iunie 1847 a domnitorului Gheorghe Bibescu. Înființată la București, aceasta avea menirea de a „*pregăti ofițeri care să posede pregătirea militară impusă de cerințele vremii și să fie capabili să instruiască subunitățile după criteriile adoptate și în alte armate din Europa*“ [1].

Rând pe rând, generațiile de ofițeri pregătite de prima școală militară românească s-au dovedit capabile să susțină și să motiveze imboldul dat de ctitorul acestui așezământ național de învățământ militar. Desigur, de la înființare și până în 1991, școala de ofițeri a trecut prin diferite forme de organizare și transformări, cele mai semnificative fiind: crearea după Unire, prin contopire, la București a Școlii Militare de Ofițeri – iulie 1861; înființarea la Sibiu, a Școlii Militare de Infanterie nr. 2, la 1 iulie 1920 (din 1932 a rămas singura instituție de învățământ de infanterie); primirea numelui patronimic „Nicolae Bălcescu“ – 13 decembrie 1952 [2]; trecerea la învățământul superior de 4 ani între 1962-1968; reducerea duratei de școlarizare la 3 ani și primirea denumirii de Școala Militară de Ofițeri Activi „Nicolae Bălcescu“ – în 1968; pregătirea ofițerilor-femei în armele infanterie, transmisiuni, chimie, intendență și finanțe – între 1983-1990.

În noua societate românească de după decembrie 1989, pentru a putea deveni creatoarea noii sale istorii, Armata Română a trecut la elaborarea strategiilor transformării domeniilor sale specifice, între care educația a devenit, cel puțin la început, prioritară. Armata a înțeles astfel mai repede și mai bine, că o strategie pentru propria sa schimbare înseamnă, în primul rând, formarea oamenilor capabili de a înțelege cum trebuie să arate armata secolului al XXI-lea, ce trebuie să știe, ce trebuie să facă și cum poate fi puternic motivată pentru aceasta.

În acest context general, un salt semnificativ în ceea ce privește misiunea și activitatea instituției militare sibiene s-a realizat în 22 martie 1991, când, prin Hotărârea de Guvern nr. 190/1991 s-a decis transformarea sa în institut militar de învățământ superior și atribuirea denumirii de Institutul Militar de Infanterie, Grăniceri și Chimie „Nicolae Bălcescu“, ceea ce a reprezentat o etapă nouă, dar tranzitorie, în organizarea, planificarea, conducerea și desfășurarea procesului instructiv-educativ.

Acestea au fost coordonatele care au generat ideea posibilității trecerii la învățământul universitar, moment determinant pentru conferirea unui nou statut socio-profesional ofițerului de comandă din armata română. Astfel, prin Hotărârea de Guvern nr. 616/1995, în conformitate cu Hotărârea Consiliului Suprem de Apărare a Țării nr. 42 din 13 iunie

1995 privind „*Concepția reformei învățământului militar*“ și în baza O.G. nr. 26 din 4 iulie 1995 al ministrului apărării naționale, începând cu data de 15 iulie 1995 se constituie Academia Trupelor de Uscat „Nicolae Bălcescu“, cu sediul la Sibiu.

În cadrul academiei se regrupează efectivele de studenți de la cele 7 institute militare de învățământ existente până atunci: Institutul Militar de Infanterie și Chimie „Nicolae Bălcescu“, Institutul Militar de Artilerie și Geodezie „Ioan Vodă“, Institutul Militar de Transmisiuni „Decebal“, Institutul Militar de Intendență și Finanțe „Gheorghe Lazăr“, Institutul Militar de Tancuri „Mihai Viteazul“, Institutul Militar Auto „Basarab I“ și Institutul Militar de Geniu, Construcții și Căi Ferate „Alexandru Donici“.

Prin noua denumire a categoriilor de forțe (Forțe Terestre în loc de Trupe de Uscat) dată de Statul Major General prin Ordinul nr. G-2/008 din 01.08.2000, instituția începe să funcționeze, cu această dată, sub denumirea de Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu“.

Înființarea la Sibiu a acestei noi instituții de învățământ superior s-a înscris pe linia reformei învățământului militar, reformă absolut necesară în etapa pe care o traversa societatea românească. Instituția, integrată în sistemul național de învățământ de nivel universitar de lungă durată, avea menirea de a asigura pregătirea științifică fundamentală de bază a viitorilor ofițeri, în vederea continuării studiilor în școlile de aplicație și formarea lor pentru prima funcție în una din armele forțelor terestre.

Noua instituție creată a avut misiunea de a forma ofițeri licențiați în domeniul științei militare, specializarea managementul organizației, capabili să exercite actul de comandă în condiții performante, în baza unui sistem de competențe și capacități riguros fundamentate și explicit centrate pe componenta managerială. Ca etapă fundamentală în ansamblul devenirii în cariera militară, procesul de formare a ofițerilor se finalizează cu acordarea gradului de sublocotenent.

Noul curriculum educațional avea în compunerea sa pregătirea de nivel universitar cu o structură adecvată, ce includea pregătirea științifică fundamentală, pregătirea de profil și de specialitate și pregătirea militară de bază. Noul proces de învățământ avea astfel ca finalitate realizarea unui ofițer cu o solidă formație științifică și aplicativă, care făcea posibilă realizarea succesivă a competențelor de luptător, comandant (conducător al unei organizații militare, estimată convențional la valoarea unui pluton de infanterie), manager al instrucției și educației în prima funcție pe care o va ocupa, ofițer-cetățean și specialist în armă (în sensul însușirii bazelor teoretice în armă).

Ca instituție universitară nou înființată, academia a trebuit să parcurgă etapele legale pentru recunoașterea sa ca instituție de învățământ universitar militar propunându-și, într-o primă etapă, obținerea autorizării de funcționare provizorie și, apoi, în a doua etapă, acreditarea specializării sale.

Într-adevăr, aceste obiective au fost îndeplinite și, în baza raportului favorabil al Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare, în urma vizitei făcute în perioada 30-31 ianuarie 1997, Guvernul României, prin Hotărârea nr. 294 din 16 aprilie 1997 a acordat

academiei autorizația de funcționare provizorie în profilul „Știință Militară“, specializarea „Managementul organizației“. În noiembrie 2000 s-au început procedurile de acreditare, academia îndeplinind toate condițiile, conform aprecierilor comisiei de evaluare și acreditare care a efectuat vizita de evaluare, în aprilie 2001. Anul 2002, mai exact ziua de 25 aprilie a marcat recunoașterea rezultatelor obținute, Hotărârea nr. 410 a Guvernului României aprobând acreditarea pentru specializarea „Managementul organizației“.

După o scurtă perioadă de consolidare a specializării acreditate, Academia Forțelor Terestre cunoaște o nouă etapă de dezvoltare și transformare. În concordanță cu conținutul unei concepții pragmatice de formare și dezvoltare profesională a personalului Forțelor Terestre, axată pe o comandă socială fermă și clară, precum și pe criterii și standarde conforme tuturor condițiilor de aderare la structurile de securitate euroatlantice, academia a obținut în 2003, autorizarea funcționării provizorii a altor două specializări universitare: Management economico-financiar și Administrație publică. În aceste condiții, misiunea instituției a devenit aceea de a asigura formarea inițială a ofițerilor prin învățământ universitar de lungă durată, astfel încât fiecare absolvent să poată exercita, în strânsă conexiune, rolurile de luptător polivalent, conducător militar, educator și cetățean în serviciul națiunii, conform cu „*Concepția de formare și dezvoltare profesională a personalului militar din Forțele Terestre*“ și cu „*Modelul absolvenților instituțiilor militare de învățământ din Forțele Terestre*“, documente elaborate în 2002. Deci, Academia Forțelor Terestre trebuie să asigure socializarea și integrarea deplină a tânărului aspirant în cariera militară și așezarea pe fundamente solide a educației sale, demers de natură a-i facilita autodezvoltarea progresivă în plan profesional și social [3].

Proiectul pedagogic al Academiei Forțelor Terestre, elaborat pe baza unui set de scopuri interdisciplinare în care se reflectă necesitățile armatei, exigențele Ministerului Educației și consonanța cu realizări de același gen în învățământul din armatele statelor membre NATO, în special din SUA (West Point) configurează o arhitectură a formării inițiale ai cărei piloni de susținere sunt: educația universitară, pregătirea militară și pregătirea fizică și sportivă. Ele reprezintă cele trei dimensiuni majore ale procesului de formare, fiind complementare, indisolubile și în permanente raporturi de conexiune. Cheia de boltă a acestui edificiu o reprezintă dezvoltarea caracterială, întemeiată pe etică profesională, forță spirituală și capacitate de integrare socială [4].

Întregul program academic asigură o educație universitară de calitate, orientată și centrată pe specificul profesiei armelor. Specializările universitare le permit studenților o înțelegere mai profundă a mediului social aflat în continuă schimbare și, în mod deosebit, a problemelor pe care le presupune conducerea organizațiilor, cu particularizare pe cele din sistemul militar, funcționarea instituției militare ca serviciu de administrație publică într-o societate democratică și gestionarea eficace a problemelor de natură economico-financiară ale unui serviciu public în contextul economiei de piață.

Studiind planurile de învățământ din Academie și cele ale unor prestigioase instituții de învățământ militar din SUA – Academia Militară de la West Point și din Franța – Școala Militară Saint-Cyr, identificăm numeroase discipline comune, din trunchiul comun de pregătire. Și aceasta, cu toate că specializările diferă: „Managementul organizației“, „Management economico-financiar“ și „Administrație publică“ la Academia Forțelor Terestre, „Științe exacte“ la West Point și „Gestiune publică“ la Saint-Cyr. Iată câteva dintre acestea: conducere militară, istorie militară, științe politice, relații internaționale, drept, psihologie, economie, informatică și altele.

Acest fapt ilustrează preocuparea instituției noastre de a realiza proiecția educației pe fundamentele teoretice ale fizionomiei profilului ofițerului din armatele statelor membre NATO. Prezența disciplinelor comune ne arată că sunt create condițiile, nu numai pentru o dezvoltare corespunzătoare a viitoriilor ofițeri, ci și pentru a putea îndeplini misiuni comune.

Prin apariția, în anul 2004, a Legii nr. 288 privind organizarea studiilor universitare și a „I.M.-3/12, *Concepția de formare, dezvoltare profesională și utilizare a ofițerilor în Armata României*“ se aduc schimbări majore în Academia Forțelor Terestre, începând cu anul universitar 2005/2006. Studiile universitare vor avea durata de 3 ani – 180 de credite de studiu transferabile, finalizate prin examen de licență, acordarea primului grad și a brevetului de ofițer, precum și prin accesul la cursul de bază din școlile de aplicație.

S-a impus reformarea planurilor de învățământ în conformitate cu Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3235 din 10 februarie 2005 și cu prevederile I.M.-3/12.

Misiunea academei rămâne aceeași, dar sunt unele schimbări în legătură cu competențele pe care le pot exercita absolvenții. Dacă în concepția S.M.F.T. erau patru roluri pe care le pot îndeplini absolvenții – luptător polivalent, conducător militar, educator și cetățean, în concepția D.M.R.U. găsim competențele de lider, de luptător specializat, conducător de organizații, educator și instructor, cetățean, dar și formarea competențelor inițiale de specialist militar, ceea ce a făcut dificilă activitatea de reformare a planurilor de învățământ.

În acest an, 2005, la 10 ani de la înființare, curriculum-ul academic va suferi schimbări majore. Cu certitudine, vom ține cont atât de noile domenii de studiu în care se încadrează specializările universitare, de precizările „*Concepției de formare, dezvoltare profesională și utilizare a ofițerului în Armata României*“, de experiența proprie și cea acumulată din schimburile cu diverși parteneri, cât și de cerințele de a acționa într-un mediu multinațional, conform procedurilor și standardelor NATO. Dar hotărârea de a stimula o dezvoltare educațională continuă și progresivă, de a asigura polivalența și multidisciplinaritatea va permite, fără îndoială, adaptarea rapidă a academei la exigențele pe care le ridică noile acte normative.

Note bibliografice

- [1] *Buletinul Oficial nr. 46 din 1847*
- [2] Stoina, N., Racovițan, M., *Academia Trupelor de Uscat „Nicolae Bălcescu“, 155 de ani de învățământ militar românesc 1847-1997*, Sibiu, Editura Tipotrib, p. 129
- [3] A se vedea Gl.bg.prof.univ.dr. Uscoi, Nicolae, *Perspective ale sistemului de formare a ofițerilor în Academia Forțelor Terestre „Nicolae Bălcescu“ în etapa post-Praga*. În: *Integrarea euroatlantică. Priorități post-Praga*, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 2002, p. 249 și în continuare.
- [4] A se vedea documentele strategice elaborate în anul 2003 de conducerea Academiei, constituite într-un ansamblu coerent și programatic: *Viziunea strategiei – 2007, Misiunea Academiei Forțelor Terestre – un proiect pedagogic înnoit, Programul Academic, Sistemul de educare și de instruire al studenților militari*.